

Eliyahu HaNavi

The Exception to Isolation

Rabbi Yaakov Glasser
Shabbos HaGadol 5780

Sponsored by the Glasser Family
In Memory of
Masha Shulamis Bes Kalman Tzvi (Marilynn Lowenstein)
Yetta bas Dovid (Yetta Lowenstein)

In Honor of
All those heroically spending Pesach "alone" in order to protect the Jewish people

1. RAMBAM, SEFER HAMITZVOS 157

מצוה קנז היא שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר מגיסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר וכל מי שיוסיף במאמר ויאריך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו השם ומה שעשו לנו המצרים מעול וחמס ואיך לקח השם נקמתנו מהם ובהודות לו על "מה שגמלנו מחסדיו יהיה יותר טוב כמו שאמרו כל המספר ביציאת מצרים הרי זה משובח והכתוב שבא על הצווי הוזה הוא אמרו "והגדת לבנך ביום ההוא וגו' ובא הפירוש "והגדת לבנך "יכול

2. SEFER HACHINUCH, MITZVAH 21

לְסַפֵּר בְּעֵינָיו יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלַיִל ט"ו בְּנִיסָן, כָּל אֶחָד כְּפִי צָחוּת לְשׁוֹנוֹ, וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח לְשֵׁם עַל כָּל הַנְּסִימִים שֶׁעָשָׂה לָנוּ שָׁם.

3. HAGADAH SHEL PESACH – HALLEL

קד
לחרות, טיגון לשקחה, מאכל ליום טוב,
ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לנאפלה, ונאמר
לפניו שירה חדשה תללויה:

יש המשיכים כאן בתפלת חסד, עד נא ישראל, ויש המניחים את הכוס
וממתיים אותה טוב בברכת "אשר נאלמנו"

הַלְלֵיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ:
יְהִי שֵׁם יְיָ מְבָרַךְ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם:
מְבָרַךְ שֵׁשׁ עַד מְבֹאֵו, מְהַלֵּל שֵׁם יְיָ: רַם עַל כָּל
יוֹם יְיָ עַל הַשְּׁמַיִם מְבֹרָו: מִי בֵּינֵי אֱלֹהֵינוּ
הַמְּנִיחֵנוּ לַשְּׁכֵת, הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:
מְקִימֵי מַעְרָךְ דָּל מְאֻשְׁפֵת יָרִים אֲבִיוֹן: לְהוֹשִׁיבֵי
עַם נְדָבִים, עַם נְדָבִי עַמּוֹ: מוֹשִׁיבֵי עֲקֵרֵת תְּבוֹת
אִם הַבְּנִים שְׁמַחַת, תְּלַלוּיָהּ (תהלים קט)

בְּצִיאַת וְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעוֹ:
חֵתָה יְהוּדָה לְקַדְשׁוֹ, וְיִשְׂרָאֵל
מְשֻׁלֹתָיו: חַיִּים רָאָה וְנִגַם, הִרְדֵּן יִסַּב לְאַחֹר:
הַחַרִּים רָקְדוּ כְּאֵילִים, נִבְעוֹת כְּבְנֵי צֹאן: מַה לָּךְ
חַיִּים כִּי תִגֹּם, הִרְדֵּן תִּסַּב לְאַחֹר: הַחַרִּים תִּרְקְדוּ
כְּאֵילִים, נִבְעוֹת כְּבְנֵי צֹאן: מִלִּפְנֵי אֲדוֹן חוֹלֵי אֲרֶץ
מִלִּפְנֵי אֱלוֹת יַעֲקֹב: הַחֲסִבֵי הַצּוֹר אֲנִים מַיִם
חֲלַמְשׁ לְמַעְיָנוּ מַיִם (תהלים קט)

מגזרים הולדת, וממשיכים לספר בשובח

**לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לַשְּׁמַיִם מִן כְּבוֹד עַל חֲסֵדְךָ עַל אֲמַתְךָ:
לְמַת יֹאמְרוּ תְּנוּיִם אֵינָה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וְאֵלֵהֵינוּ בְּשָׁמַיִם,
כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצִיבֵיהֶם כִּסֵּף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה
לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינֵי לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אֲזִנֵּי לָהֶם וְלֹא
יִשְׁמְעוּ, אֶף לָהֶם וְלֹא יִרְחֹמוּ: יְדֵיהֶם וְלֹא יִמְשֹׁנוּ, רַגְלֵיהֶם וְלֹא
יִחַלְכוּ, לֹא יִהְיוּ בְּנִרְנָמָם: כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם, כֹּל אֲשֶׁר בְּכַחַ
כְּתָב: יִשְׂרָאֵל כְּטַח בֵּינֵי, עוֹרָם וּמְנַגֵּם הוּא: בֵּית אֲהָרֹן כְּטַחוּ
בֵּינֵי, עוֹרָם וּמְנַגֵּם הוּא: יִרְאֵי יְיָ כְּטַחוּ בֵּינֵי, עוֹרָם וּמְנַגֵּם הוּא:**

**דָּד וְכִרְנוּ יִבְרָה, יִבְרָךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יִבְרָךְ אֶת בֵּית אֲהָרֹן:
יִבְרָךְ יִרְאֵי יְיָ, חֲקֻמָּנִים עִם הַגְּדֹלִים: יִסַּף יְיָ עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם
וְעַל בְּנֵיכֶם: כְּרוּכִים אֲתֵם לֵיָ, עֲשֵׂה שְׁמַיִם וְאָרֶץ: הַשְּׁמַיִם
שְׁמַיִם לֵיָ, וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם: לֹא תִפְתִּים יִהְלְלוּ יְיָ, וְלֹא
כָּל יוֹרְדֵי רוּמָה: וְאֲנַחְנוּ יִבְרָךְ יְיָ, מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם תְּלַלוּיָהּ:**

4. HAGADA – SHEFOCH CHAMASCHA AND KOS SHEL ELIYAHU

ובסוכות אמתה זו יבוא כשיה וישפוך חמתו על המכחישים בה' (ת"פ א וכרמ"א).
 בשפת פתיחת הדלת יש נוהגים לומר: "ברוך הבא".
 מהותן כוסו של אליהו פוזגין כוס רביעי. וגוסרין עליו את ההלל ופתיחת הדלת
 וגעמורים ואופורים:

**שִׁפּוֹךְ חֶמְתְּךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ.
 וְעַל מַמְלְכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא
 קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב. וְאֵת נֹחַו הַשָּׁמַיִם:
 שִׁפּוֹךְ עֲלֵיהֶם וְעַמְּךָ. וְחֲרוֹן אַפֶּךָ יִשְׁיַנֵּם: תִּרְדֶּךָ
 בְּאֶרֶץ. וְתִשְׁמַדֵּם מִתַּחַת שָׁמַיִם יי:**

5. MS 1623 – KOS CHAMISHI

6. RIF, PESACHIM

שלישי הגבורים 52 רבינו נסים ערבי פסחים פרק עשירי פסחים עין משפט

א לוי רבינו אפי"ה על קריאת ההלל הוא כלה שהרי בכל הימים שנמתיין בין חמ הלל אומרים אוחה ופסחים הם להבא כלומר על קריאת הלל
 רבא אשכח גאלתי אפי"ה הלל הודאה לשעבר על גאולתה של מלכות ישראל לא נתקנה הלל מפני כוס שני זהו דרך נכון כפי' הירושלמי ומ"ל
 כיון שהקשו והרי גאולה של הלל שנושעין מינה שזכרתי כחמלה לגומר שאל"ל לא היה מקום לאחיה קצוה כלל וכי חמלה והרי מסתקין בו
 וקבעין כעודה כחוש ואם איהא דמכרתינן לפנינו לגומר ובכרתם יהללך הויה ברכה שלאחר מוטהו הויה קבע הפסק זה בין שתי ברכות
 הללו איכא לומר שאין הפסק הבא כר מצוה חורג אור רש"י
 חומשין כוס ברכה כחמלה טוס המשי ומתני רב גר שלם ורב עמוס והכנס מן התלמודים
 א לוי רבינו אפי"ה על קריאת ההלל הוא כלה שהרי בכל הימים שנמתיין בין חמ הלל אומרים אוחה ופסחים הם להבא כלומר על קריאת הלל
 רבא אשכח גאלתי אפי"ה הלל הודאה לשעבר על גאולתה של מלכות ישראל לא נתקנה הלל מפני כוס שני זהו דרך נכון כפי' הירושלמי ומ"ל
 כיון שהקשו והרי גאולה של הלל שנושעין מינה שזכרתי כחמלה לגומר שאל"ל לא היה מקום לאחיה קצוה כלל וכי חמלה והרי מסתקין בו
 וקבעין כעודה כחוש ואם איהא דמכרתינן לפנינו לגומר ובכרתם יהללך הויה ברכה שלאחר מוטהו הויה קבע הפסק זה בין שתי ברכות
 הללו איכא לומר שאין הפסק הבא כר מצוה חורג אור רש"י
 חומשין כוס ברכה כחמלה טוס המשי ומתני רב גר שלם ורב עמוס והכנס מן התלמודים
 א לוי רבינו אפי"ה על קריאת ההלל הוא כלה שהרי בכל הימים שנמתיין בין חמ הלל אומרים אוחה ופסחים הם להבא כלומר על קריאת הלל
 רבא אשכח גאלתי אפי"ה הלל הודאה לשעבר על גאולתה של מלכות ישראל לא נתקנה הלל מפני כוס שני זהו דרך נכון כפי' הירושלמי ומ"ל
 כיון שהקשו והרי גאולה של הלל שנושעין מינה שזכרתי כחמלה לגומר שאל"ל לא היה מקום לאחיה קצוה כלל וכי חמלה והרי מסתקין בו
 וקבעין כעודה כחוש ואם איהא דמכרתינן לפנינו לגומר ובכרתם יהללך הויה ברכה שלאחר מוטהו הויה קבע הפסק זה בין שתי ברכות
 הללו איכא לומר שאין הפסק הבא כר מצוה חורג אור רש"י
 חומשין כוס ברכה כחמלה טוס המשי ומתני רב גר שלם ורב עמוס והכנס מן התלמודים

7. RAMBAM, CHAMETZ UMATZAH

שיהיה הפסק סעודתו וטעם בשר הפסח או המצה בפיו שאכילתן היא המצוה : י ואחר כך נוטל ידיו ומברך ברכת המזון על כוס שלישי ושותהו. ואחר כך מוזג כוס רביעי וגומר עליו את ההלל. ואומר עליו [כ] ברכת השרי והיא יהללך ה' קל מעשיך וכו'. ומברך בורא פרי הגפן ואינו טועם אחר כך כלום כל הלילה חוץ מן המים. ויש לו למוזג כוס חמישי ולומר עליו הלל הגדול [ג] והוא מהודו לה' כי טוב עד על גהרות בכל. וכוס זה אינו [ו] חובה כמו ארבעה כוסות. *ויש לו לגומר את השנת הראשית

הרי"ף וכ"ה בפסוק למ"ה,
 סוף פ"י מ"ט. אינו
 חובה עין ר"ן הלל פסח
 מן המובחר. ויש לו
 לגומר שם טו. וכ"ע
 בתוספתא פ"י (פ"ח),
 ש"ע פ"י מ"ט :
 הרי"א. מקום שנתנו שם
 נ"ג. ש"ע פ"י מ"ט פ"ג.

8. KOS SHEL ELIYAHU – VILNA GAON

11. טעמי המנהגים ש' תקנא
תקנא טעם למנהג שמוזגין כוס חמישי וקוראין אותו (מ) כוס של אליהו הנביא, משום דאיכא פלוגתא בגמרא אם צריכין כוס חמישי, ולא אפסקא הלכתא, וכשיבא אליהו יתברר הספק. ועל כן מוזגין הכוס מספק ואין שותין אותו וקוראין אותו כוס של אליהו, כי בבואו יתבררו כל הספקות וגם ספק זה (הגרי"א):

9. MELACHIM 18

כא ויגש אליהו אל-כל-העם, ויאמר עד-מת' אתם פִּסְחִים על-שתי' הסִּעִפִּים--אם-יְהוֹה האֱלֹהִים לְכוּ אֲחֲרָיו, וְאִם-הִבֵּעַל לְכוּ אֲחֲרָיו; וְלֹא-עֲבֹדוּהוּ אִתּוֹ, דָּבָר.

10. PISCHEI TORAH

י"ל הטעם על כוס של אליהו, משום דמבואר (כריתות ט ע"א) דאיתו לילה של פסח מלו את עצמן כמ"ש (תהלים קלו, יב) בדמיך חיי דם פסח ודם מילה, ולילה כיום יאיר (יחזקאל טו, ו), וידוע אשר אליהו שומר הברית הוא נמצא בכל ברית, ממילא הי' בליל פסח בכל בית, ולכך עושין זכר לאליהו.

ועל הברית נוהגין להעמיד כסא עבור אליהו, עי' ביו"ד (סי' רסה) וגם בפסח נוהגים לכן למלא כוס ונקרא כוס של אליהו ובברית נקרא כסא של אליהו.

11. RAV ASHER WEISS HAGADAH 148

מוזגים כוס לאליהו הנביא
אותו לאליהו הנביא.
למח שותים רק ד' כוסות של גאולה
ואילו הכוס החמישי והבאתי,
אנו מוזגים אבל לא שותים ומניחים
כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם

מתחת סבלות מצרים, והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה לכם מורשה", אם חלילה לא נתקיים התנאי - וידעתם - אין גאולה זו מובטחת, כוס זו תלויה על בלימה,

12. MESHECH CHOCHAMA DALED KOSOS

יבדלו ישראל בגלות זה, ויהיו מצויינים³⁰, וכזה
לכן תיקנו²⁹ על היין, שהם היו נגאלין
בשבילו, שהבדילו עצמם מהמצרים – וכן
ההבדלה יותר מהיין, וכמו שהלשין המן³¹:

13. VIKTOR E. FRANKL

Between stimulus and response there is a space. In that space is our power to choose our response. In our response lies our growth and our freedom

14. MIDRASH TANCHUMA

(י), ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח (שם / שמות / ד יג). אמר ר' לוי שבעת ימים היה הקב"ה מפתה את משה בסנה לשלחו, והוא משיבו שלח נא ביד תשלח. שנאמר ויאמר משה אל ה' לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל

15. PIRKEI DERABI ELIEZER

העוֹלָמִים, שְׁלַח נָא בְיַד-תְּשֻׁלַּח (שם שם יד), בְּיַד אִיתוּ הָאִישׁ
שְׁאֵתָה צְחִיד קְשִׁיתָ. אָמַר לוֹ, לֹא אֶמְרָתִי לָךְ. יְלָךְ וְאֶשְׁלַחְךָ
אֶל-יִשְׂרָאֵל, אָזָא יְלָךְ וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל-פְּרָעָה. וּלְאִתּוֹ הָאִישׁ
שְׁאֵתָה אוֹמֵר, אָנִי שׁוֹלֵחַ קְצֵתִיד קְבוּא אֶל יִשְׂרָאֵל, שְׁנֶאֱמַר,
הִנֵּה אָנֹכִי שְׁלַח לְכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַגָּבִיא קְפָנִי בּוֹא יוֹם הִי

16. RAV SCHACHTER ON TAL

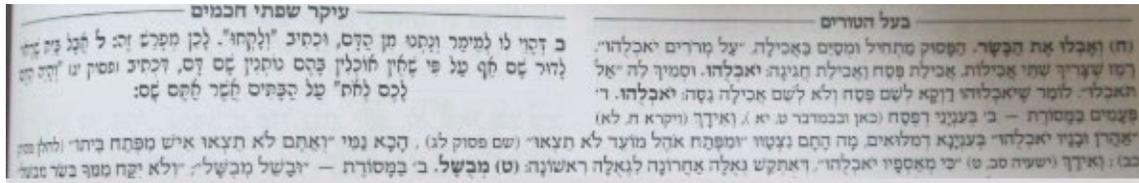
Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרה"צ רבי שחטר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

נראה פשוט שלא הונהג לאומרו אלא בצבור, אבל המתפלל ביחידות, חף שודאי ראשי לאומרו (שלא בתוך תפילה שכלתם שלו) אם ירצה, אבל אין על כך חיוב מכת המנהג לאומרו, כי לא הונהג אלא בצבור. והנה הבדל גדול יש בין שאלה (ותן טל ומטר לברכה) להוכרה (משיב הרוח), עי' מש"כ בשם רבנו בס' מפנינו הרב (בערך תפילה אות ה'), דלשנות תארי ה' (ממשיב הרוח למוריד הטל) בעינין רשות הצבור, ואין היחיד ראשי לשנות מעצמו, ובמצבו כעת, מסתמא יש צבור של עשרה באזה מקום שהוא שמתפללים ביחד, אך אין זה הצבור שלנו, אך אין לנו ברירה אחרת, ולא שייך אלנינו לומר שימתינו היחידים מלשנות את הנוסח שבברכת אהה גבור עד שכבר שינו אותו הצבור, וממילא בליט ברירה, נראה שכל אחד המתפלל מוסף יאמר מוריד הטל, כי תמוס' בתענית (ג: בתחילת ד"ה בימות החמה) הביאו מהירושלמי שבימות הגשמים אם שכת לומר משיב הרוח ומוריד הגשם אלא שאמר מוריד הטל, בדיעבד א"ש לחזור, אזי ממילא, חף אם מעיקר הדין היינו זריכים לומר עדיין משיב הרוח וכו' במוסף, בדיעבד יוצאים במה שנוכר מוריד הטל, וזה גופא - שכל היחידים אומרים מוריד הטל במוסף - ישמש כהחלטת הצבור הנזכרת לשנות את הנוסח של תארי ה' (והנוסח של תארי ה' זריך להחאים עם הפערספשיין שלנו, ובקין בא"י ליכא גשמים, רק בחורף, עמש"כ בס' בעקבי הנאן עמ' רכ"ד).

17. BAAL HATURIM

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר

18. SHEMOS 12

אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה: י וְהָיָה
הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַפֶּתִים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׂם וּרְאִיתִי אֶת־הַדָּם
וּפְסַחְתִּי עֲלֵכֶם וְלֹא־יְהִי בְכֶם
נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַפְתִּי בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם: י וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם

שליח: (יג) והיה הדם לכם לאות. לכם לאות ולא
לאחרים לאות. מנו שלא נמנו הדם אלא מזפנים:

19. RUS RABBAH

גראין הדברים שהברכה שרת במעיה של אותה צדקת. א"ר יצחק בר מריון בא הכתוב
לימדך שאם אדם עושה מצוה יעשנה בלכב שלם. שאילו היה ראובן יודע שהקב"ה מכותיב
עליו (נכאשים לו) וישמע ראובן ויצילהו מידם בכתפו היה מוליכו אצל אביו. ואילו היה
יודע אהרן שהקב"ה מכותיב עליו (שמוס ד) הנה הוא יוצא לקראתך בתופים וכמתולות היה
יוצא לקראתו. ואילו היה יודע בעז שהקב"ה מכותיב עליו ויצבט לה קרי ותאכל ותשבע
ותותר. ענלות טפוטמות היה מאבילה. ר' כהן נר' יהושע דמבנין בש"ד לוי לשעבר היה אדם
עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו כשאדם עושה מי כותבה אליהו כותבה ומך המשיח

20. CHAD GADYA

חַד גַּדְיָא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשַׁחַט לְמַלְאָךְ הַקּוֹת, דְּשַׁחַט
לְשׁוֹחַט, דְּשַׁחַט לְתוֹרָא, דְּשַׁחַט לְמִיָּא, דְּכַבָּה
לְנוֹרָא, דְּשַׁרְף לְחוּטְרָא, דְּחַבְּה לְכַלְפָּא, דְּנִשְׁד
לְשׁוֹנְרָא, דְּאֵכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אֶפְסָא בְּתַרְי וּזְוִי,
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא: